

به نام خدا

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«لایحه الحاق دولت جمهوری اسلامی ایران به کنوانسیون ورود موقت»

مشخصات لایحه

دوره هشتم - سال چهارم

شماره ثبت:

۶۵۶

شماره چاپ:

۱۸۷۷

تاریخ چاپ:

۱۳۹۰/۱۲/۱۶

نام دفتر:

مطالعات اقتصادی

مقدمه

براساس ماده (۵۰) قانون امور گمرکی (مصوب ۱۳۹۰/۸/۲۲) ورود موقت، رویه گمرکی است که براساس آن کالاهای معینی می‌تواند تحت شرایطی به‌طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود. این کالاها باید ظرف مهلت معینی که گمرک ایران تعیین می‌نماید بدون اینکه تغییری در آن ایجاد شود خارج گردد. تغییرات ناشی از استهلاك از این حکم مستثناست.

در ماده (۵۱) این قانون نیز ورود موقت برای پردازش تعریف شده و اشاره شده که ورود موقت برای پردازش، رویه گمرکی است که براساس آن کالا می‌تواند به‌طور موقت به قلمرو گمرکی وارد شود، تا ساخته، تکمیل، تعمیر یا فرآوری شده و سپس صادر شود. در تبصره‌های این دو ماده آمده است که فهرست کالاهای مشمول رویه ورود موقت و همچنین تشریفات، تضمین‌های مربوطه و سایر شرایط ورود موقت، سقف زمانی ورود موقت برای پردازش به تفکیک گروه کالایی مختلف و شرایط مربوط به اجرای این رویه در آیین‌نامه اجرایی که به تصویب هیئت وزیران می‌رسد مشخص می‌شود.

با توجه به اینکه قواعد این رویه‌ها براساس مصوبه دولت است، هرگونه کنوانسیون و موافقتنامه بین‌المللی که بتواند قواعد حاکم بر این رویه‌ها را در میان کشورهای مختلف نظام‌مند و باثبات سازد می‌تواند نقش مؤثری در کیفیت اجرای این رویه‌ها داشته باشد.

موضوع لایحه

این لایحه در قالب یک ماده واحد به دولت جمهوری اسلامی ایران اجازه می‌دهد به کنوانسیون ورود موقت مورخ ۲۶ ژوئن ۱۹۹۰ میلادی (۱۳۶۹/۴/۵ هجری شمسی) مشتمل بر ۲۴ ماده و پیوست‌های (الف) تا (ث) آن ملحق گردد و اسناد الحاقی را نزد امین اسناد کنوانسیون تودیع نماید. همچنین در تبصره این ماده واحد به الزام رعایت اصل هفتادوهفتم قانون اساسی برای هرگونه اصلاح کنوانسیون و پیوست‌های آن اشاره شده است.

بررسی لایحه

۱. عمده این‌گونه لوایح بعد از انجام هماهنگی‌های اولیه میان دولت با سازمان‌های جهانی مربوط، منعقد شده و بعد از امضای آنها در قالب لایحه‌ای در مجلس مورد بررسی قرار می‌گیرند. همین توافقات اولیه، موجب می‌شود که اصلاح و تکمیل این لوایح در مجلس با مشکل روبرو شود. زیرا هرگونه حکم و اصلاح آنها باید مورد مذاکره مجدد قرار گیرد. به همین دلیل معمولاً در بررسی این‌گونه لوایح از پرداختن به مسائل فنی کوچک و جزئی پرهیز شده و تنها در صورتی که از ابهامات اساسی برخوردار باشد و کلیت لایحه منجر به چالش احتمالی در مناسبات تجاری یا مقررات داخلی شود، مجلس به اصلاح یا رد آن اقدام می‌کند.

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۲۰۱۲۳۷۹

تاریخ انتشار:

۱۳۹۱/۲/۲۰

۲. با توجه به اهمیت رویه «ورود موقت» در بخش تجارت و تأثیر آن بر تولید، کنوانسیون‌ها و موافقتنامه‌های متعددی در این زمینه وجود دارد که می‌توان به کنوانسیون مربوط به ورود موقت کالا (A.T.A) مصوب ۱۹۶۱، کنوانسیون مربوط به ورود موقت لوازم و تجهیزات حرفه‌ای مصوب ۱۹۶۱، کنوانسیون مربوط به ورود موقت تجهیزات علمی مصوب ۱۹۶۸، کنوانسیون گمرکی مربوط به ورود موقت لوازم و تجهیزات تعلیم و تربیت مصوب ۱۹۷۰ و... اشاره کرد.

با توجه به قدیمی شدن کنوانسیون‌های مذکور در برخی موارد، تطبیق آنها با شرایط تجارت جهانی امروزه امری مشکل است که مجموعه این عوامل در کنار نیازهای جدید و متنوع ناشی از گسترش نظام تجارت بین‌المللی در عصر حاضر، نیاز به ابزارهای جدید و متناسب با حجم و تنوع کالاهای مورد مبادله، سازمان جهانی گمرک را بر آن داشت که در جلسه ۲۶ ژوئن ۱۹۹۰ میلادی در استانبول، سند قانونی جدیدی را که بعدها تحت عنوان «کنوانسیون استانبول» شناخته شد ارائه نماید. از این رو الحاق به این کنوانسیون را می‌توان الحاق به کنوانسیون مادر در خصوص ورود موقت تلقی کرد.

۳. تا قبل از تصویب کنوانسیون استانبول تعدد کنوانسیون‌ها، موافقتنامه‌ها، توصیه‌نامه‌ها و سایر ابزارهای موجود در خصوص ورود موقت کالا، امور بازرگانی بین‌المللی را با پیچیدگی‌هایی مواجه کرده بود. این کنوانسیون کلیه موارد موجود در خصوص ورود موقت انواع کالا را تحت یک عنوان گردآوری کرد و نظامی مناسب برای ورود موقت انواع گروه‌های مختلف کالا پدید آورد. از این رو می‌توان این کنوانسیون را جامع تلقی کرد.

۴. با توجه به اهمیت رویه ورود موقت در نظام تجارت جهانی، این اقدام گامی مؤثر در توسعه و تسهیل و امنیت تجارت جهانی محسوب می‌گردد. زیرا این امر از یکسو با توجه به یکسان‌سازی اسناد، امکان تقلب در جریان صوری اسناد را کاهش می‌دهد و اجرا و آشنایی با این رویه را در بین سازمان‌های مجری آن از جمله گمرک و مؤسسات ضامن و... تسهیل می‌نماید و امکان بهره‌برداری آسان از این سیستم را فراهم می‌آورد و از سوی دیگر از طریق فراهم آوردن شرایط ورود موقت کالا بدون الزام به سپرده‌گذاری لزوماً نقدی و با رویه‌های پیش‌بینی شده و وساطت مؤسسات ضامن شرایط مطلوب و سهل‌تری (در مقایسه با ورود یا ورود موقت کالا براساس رویه‌های تعبیه شده در قانون امور گمرکی جاری) را برای بخش خصوصی یا دولتی که عنوان واردکننده در نظر گرفته شده است فراهم می‌آورد.

۵. کنوانسیون استانبول از طرفی دامنه کالاهای مورد شمول و رویه‌های گمرکی مترتب بر انواع مختلف کالاها را جمع‌آوری و به‌روز نمود و باب تسری آن را به سایر کالاهایی که در آینده ممکن است به مجموعه کالاهای مشمول ضوابط مربوط به مبادلات تجاری بین‌المللی افزوده گردند مفتوح نمودند و رویه‌های گمرکی مورد استفاده برای نیازهای بالقوه و بالفعل نظام تجارت جهانی را تبیین و پیش‌بینی کرد و از طرف دیگر اینگونه مقررات را که طی کنوانسیون‌های گمرکی فقط برای کشورهای عضو سازمان تجارت جهانی قابل استفاده بوده به کل نظام تجارت جهانی تسری داد و برای اولین بار زمینه تبادل اطلاعات مربوط به ورود موقت انواع کالاهای ورود موقت را بین گمرکات کشورها فراهم نمود.

نتیجه‌گیری و پیشنهاد

۱. با توجه به اینکه حوزه ورود مجلس در زمینه قانونگذاری در زمان تصویب این‌گونه لوایح و در زمینه نظارت بعد از تصویب پیرامون عملکرد و اثربخشی کنوانسیون محدود و با موانعی جدی روبرو است پیشنهاد می‌شود برای تصویب این لوایح فرایند به شکلی تنظیم شود که زمان کمتری را از کمیسیون‌های تخصصی (به‌ویژه کمیسیون اقتصادی که با بیشترین حجم این‌گونه لوایح روبرو است) به خود اختصاص دهد و به‌علاوه دستگاه‌های مسئول مکلف باشند گزارش عملکردی مکتوبی از اثربخشی لوایح و قوانین مشابه ارائه دهند تا نمایندگان در فضایی شفاف و کارشناسی در خصوص رد یا تصویب این‌گونه لوایح تصمیم‌گیری کنند.

۲. با توجه به آثار و تبعات مثبت الحاق به این کنوانسیون به‌عنوان سند واحد در خصوص ورود موقت کالا در سطح بین‌المللی، تصویب این لایحه قابل توصیه است.